

Aš – mokinys

Br. J.:R.:

Esu Mokinys. Tai mano naujojo kelio pradžia. Pirmasis naujas žvilgsnis į Šventąjį Raštą, kampaniją ir skriestuvą. Šalia manęs laisvieji ir pripažintieji mūrininkai.

Nesuklysiu pasakęs, kad tai kiekvieno naujai išventinto Mokinio pirmieji gilūs ir jaudinantys išpūdžiai. Kas gi jie ir kodėl „senieji laisvieji ir pripažintieji mūrininkai“? Į šiuolaikinę mūrininkiją yra integruotas didžiulis žmonijos kultūrinis, filosofinis, dvasinis paveldas. Jau beveik tris šimtmečius egzistuojantis laisvųjų mūrininkų judėjimas įsisavino milžinišką palikimą, kurio istorinės šaknys siekia labai senus laikus.

Iš pirmo žvilgsnio gali pasirodyti keista, koks gi tolimos senovės ryšys su šiuolaikine mūrininkija. Bet tai tik pirmasis žvilgsnis. Laisvųjų mūrininkų ritualai, simboliai, alegorijos, interpretacijos turi tiesioginį ryšį su praeitimi. Nuo pat žmogaus istorijos apyaušrio, kada pradėjo formotis jo religinė sąmonė, mes matome, kad žynio ir eilinio bendruomenės nario padėtis yra skirtinga: žynys, tarpininkas tarp dievų ir žmonių, atlikęs išventinimo ritualą, kuris žinomas tik tokiems pat kaip ir jis, siekiantis dvasino tobulėjimo, ir kiti, kurie to nežino ir tos paslaptys jiems neatskleidžiamos. Jie visam laikui lieka profanai, iš lotynų kalbos „pro“ ir „fanum“, t.y. tie, kurie ne Šventykloje.

Bet aš jau – Mokinys. Aš jau Šventykloje. Aš – laisvasis mūrininkas.

Mano vyresnieji broliai mane moko: laisvoji mūrininkystė – tai dorovinė-etinė sistema, paslėpta alegorijose ir išreiškiama simboliais. Tai bene vienas iš dažniausiai naudojamų klasikinių mūrininkijos apibrėžimų. Broliai tai gerai žino ir turi didelę senojo Karališkojo Meno studijų patirtį. Bet Mokinys? Jis gali ir privalo paklausti: „Kodėl?“

Mūrininkija paslėpta alegorijose ir iliustruojama simboliais, kadangi tai tikriausias būdas mokytis dorovines ir etines tiesas. Ne tik smegenimis ir protu, bet ir širdimi.

Protas su protu kalba perduodant žodžius, kalbą arba raštą. Širdis su širdimi kalba žodžiais, kurie negali būti užrašyti ar ištarti. Tie žodžiai – simboliai, tai žodžiai kurie mažai ką reiškia nesuvokiančiam, ir labai daug – suprantančiam.

Mūsų kūnas turi penkis pojūčius, kurių pagalba protas gali lavintis; taip pat protas turi vaizduotę. Vaizduotė gali matyti toliau nei akys ir girdėti tylesnius garsus, nei girdi ausis. Vaizduotei simboliai tokie pat paprasti, kaip spausdintas žodis akims. Niekas kitas tiesiog netiks, jokie kiti žodžiai negali būti tokie efektyvūs, jokie mokymai, išreikšti kalba, proto įsisavinami taip lengvai, kaip tie, kurie praėję simbolių kelią per vaizduotę.

Išmeskite iš mūrininkijos jos simbolius ir liks tik išorė, o branduolys, pats pagrindas, pradings. Tas, kas girdi mūrininkijoje tik žodžius, visiškai nesupranta jų reikšmės.

Daugelis mūrininkiškų simbolių ir mokymų mus grąžina į žmonijos vaikystę. Per juos galime pamatyti tiesioginį ryšį – atmintyje, širdyje ir idėjose, jei ne rašytiniame dokumente, tai tokiuose tolimuose laikuose ir žemėse, kaip Kinija, kokia ji buvo prieš keturis tūkstančius metų; kaip judėjų nelaisvės laikais Babilone ar net senovės Egipto ritualuose prieš dešimtis tūkstančių metų. Bet norint suprasti žodžio „laisvieji“ kilmę junginyje su žodžiu „mūrininkai“ bus pakankama, jei pradėsime nuo Romos kolegijų.

Tai buvo žmonių asociacijos, kurios užsiimdavo vienu išskirtiniu verslu. Be abejonių, jų išsilavinimas buvo grįstas visuotiniu siekiu draugystės ir savitarpio pagalbos, kuri Romoje buvo ypač stipri, samprata, kurioje asmenybė buvo tokiu laipsniu pajungta Imperijos gėrovės idėjai, o taip pat ekonominiams poreikiams, lygiai taip, kaip mūsų laikais susiformavusios profesinės sąjungos.

Tos kolegijos ilgainiui įgijo tokią reikšmę ir jėgą, kad Romos imperatoriai pasistengė atšaukti teisę kurtis laisvoms sąjungoms. Nežiūrint įsakymų ir persekiojimų, kolegijos gyvavo ir toliau.

Beje, architektų kolegijos buvo leidžiamos kurį laiką net ir po to, kai kitoms rinktis buvo uždrausta. Jos buvo pernelyg reikšmingos valstybei, kad jas būtų galima uždrausti arba priversti jas dirbti slapta. Tuomet jų dar nevadino „mūrininkais“, bet jos buvo laisvos – ir tai yra faktas, o ne pasipaukimimas. Be architektų ir statybininkų Roma negalėjo plėstis, todėl architektų kolegijoms leido savo reikalus spręsti ir dirbti pagal savarankiškas konstitucijas, be apribojimų, kurie buvo skirti tam, kad sugriautų kitas kolegijas.

Kaip ir mūsų laikais, sudaryti kolegiją galėjo ne mažiau kaip trys žmonės. Kolegiją valdė Magistras arba Meistras bei du prievaizdai. Kolegijoje buvo trys laipsniai, kurie naudojami simbolika, kuria naudojamės ir šiais laikais. Romėnų sarkofaguose dažnai sutinkami pavaizduoti kampainiai, skriestuvai, svambalai, gulsčiukai, o kartais – kolonos.

Apie kolegijų ceremonijas šiandien žinome nedaug. O štai apie jų darbus – gana nemažai. Ypač, kai reikia apibrėžti jų nuosmukio laiką ir išnykimą. Imperatorius Dokletianas (300 m. po Kristaus) stengėsi išnaikinti naująją religiją, krikščionybę, kuri kėlė grėsmę kam, ką romėnai laikė darė Roma. Daugelis architektų kolegijų narių buvo krikščionys. Kadangi tos asociacijos mokė brolybės ir tikėjo jos ryšiu, kadangi jai priklausė Dailidė, mokęs meilės visų mūsų Tėvui, kolegijų nariai priėmė mokymą, taip keistai priminusį jų pačių. Vėliau sekė žiaurumai, persekiojimai, kerštas... Čia neverta gilintis į istoriją apie keturis mūrininkus ir Mokinį, nukankintus mirtinai, tapusiais Keturiomis karūnuotaisiais kankiniais ir globėjais vėlesnių mūrininkų. Užtenka to, kad architektų kolegijos buvo sunaikintos, o jų nariams teko bėgti iš Romos.

Po to sekė laikotarpis, kuris nėra dar užpildytas faktais. Tarp Romos žlugimo ir gotikos architektūros iškilimo, mes mažai žinome apie tai, kas darėsi su statybininkų kolegijomis. Būtent čia, beje, mes susiduriame su nuostabią komacijų istorija. Kai kas iš išvartų mūrininkų rado prieglobstį Komo ežero Komacijos saloje, karta iš kartos, išsaugojo gyvas tradicijas ir meno paslaptis iki tol, kol pasaulis buvo vėl pasiruošęs priimti mūrininkų Meistrus. Visa tai įdomiai išdėstyta specialioje literatūroje, kurios pavyzdžiu gali būti Lidero Skoto knygos „Šventyklų statytojai“ ir „Didžiosios laisvųjų mūrininkų gildijos istorija“. Autorius tvirtina, kad Komacijos Meistrai „buvo jungiančioji grandis tarp klasikinių kolegijų ir visomis kitomis amatų ir prekybos viduramžių gildijomis. Jie buvo tikrieji laisvieji mūrininkai, kadangi buvo statybininkai, priklausę privileijuotai klasei, atleistai nuo mokesčių ir rinkliavų mokėjimų, nuo vergovės, laisvi pakeisti vietą, kas ypatingai buvo svarbu tais feodalinės nelaisvės metais“.

Viduramžiais, gotikos architektūros pakilimo laikais, išsiskiria dvi aiškiai apibrėžiamos mūrininkų klasės: mūrininkai, įeinantys į gildijas, kurios, kaip ir dailidžių, arba audėjų, arba prekybininkų, buvo charakteringos iš esmės tose vietovėse ir griežtai reguliuojamos atitinkamais įstatymais, ir laisvieji mūrininkai, kurie keliaudavo visur, iš

miesto į miestą, priklausomai nuo to, kur reikėjo jų paslaugų projektuojant ir statant tas pačias nuostabiąsias cerkves ir šventyklas, kurios ir šiandien nepralenkiamos savo grožiu. Nėra paremta faktais toks teiginys, kad laisvieji viduramžių mūrininkai buvo tiesioginiai Komacijos Meistrų ir Romos architektų „palikuonys“, tačiau turime pernelyg daug įrodymų dėl jų struktūrų panašumų, idealų, tikslų ir simbolių, žinių saugojimo ir perdavimo būdų bei papročių, kad tiesiog atmesdume pačią idėją, nepaisydami, kad neturime jokių užrašų, apimančių laikotarpį tarp gildijų išstūmimo iš Romos ir šventyklų statybos eros pradžios.

Tačiau kaip ten bebūtų, Europos šventyklų statybininkai ir projektuotojai buvo vyresnis pagal amžių ordinas, nei Mūrininkai, įėję į gildijas. O būtent iš tų laisvųjų mūrininkų, neįeinančių į gildijas ir nesilaikančių vietos įstatymų, šiuolaikinė mūrininkija. Tarp kitko, reikia pažymėti, kad istorikas Findelis atrado, kad terminas „laisvasis mūrininkas“ pavartotas dar 1212 metais, o taip pat sutinkamas 1375-aisiais Londono mūrininkų kompanijos istorijoje.

Tačiau būtina pabrėžti, kad laisvieji mūrininkai buvo daugiau nei paprasti architektai ar statybininkai, jie buvo savojo laikmečio menininkai, dvasiniai lyderiai, mokytojai, matematikai ir poetai. Jų ložėse mūrininkija augo kartu su taikomuoju menu. Jie kaip akies vyzdį saugojo savo Ordino grynumą ir buvo griežti atsirinkdami naujus mokinius; griežti, išsventindami mokinius į pameistrus, nes reikalavo septynerius metus dirbti su mokinio kirtikliu ir tik po to pavesdavo sukurti pasauliui taip vadinamą šedevrą. Nūdienos anglų kalboje žodis „masterpiece“, pažodžiui išvertus reiškia „Meistro kūrinys“.

Taigi šiandien aš pagarbiai tariau: „Esu Lietuvos Senųjų Laisvųjų ir Pripažintųjų mūrininkų Mokinys“. Prieš akis – mano darbas, mano šedevras, kurį ir kviečiu įvertinti mano brolius pameistrus ir meistrus.